

**65. Kreutzwaldi päevad
Medica XIV**

Allakäigu kiirtee?

15.-16. detsember 2021
Eesti Kirjandusmuuseum
Tartu

Kava ja Teesid

Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakond
Eesti-uuringute Tippkeskuse
usundi-uurimise töörühm

65. Kreutzwaldi päevad
Medica XIV

Allakäigu kiirtee?

15. ja 16. detsember 2021
Eesti Kirjandusmuuseum, Tartu

Kava ja teesid

EKM Teaduskirjastus
Tartu 2021

Koostaja: Mare Kõiva
Toimetaja: Katre Kikas
Keeletoimetajad: Asta Niinemets, Nikolay Kuznetsov
Kaanekujundus: Andrus Tins
Küljendaja: Diana Kahre

Konverentsi korraldajad:
Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakond
Eesti-uuringute Tippkeskuse usundi-uurimise töörühm

Korraldustoimkond:
Mare Kõiva, mare@folklore.ee
Anne Ostrak, anne.ostrak@folklore.ee
Katre Kikas, katre.kikas@folklore.ee
Krista Ojasaar, krista.ojasaar@kirmus.ee

Konverentsi veebileht: <https://www.folklore.ee/ri/fo/konve/medicaXIV/>

Konverentsi toetavad Eesti Kirjandusmuuseum (projekt EKM 8-2/20/3),
Euroopa Liit Euroopa Regionaalarengu Fondi kaudu (Eesti-uuringute
Tippkeskus, TK 145) ja Eesti Kultuurkapital.

Eesti Kirjandusmuuseum

Euroopa Liit
Euroopa
Regionaalarengu Fond

Eesti
tuleviku heaks

CEES **CENTRE OF EXCELLENCE
IN ESTONIAN STUDIES**

EESTI KULTUURKAPITAL

ISBN 978-9916-659-19-9 (trükis)
ISBN 978-9916-659-20-5 (pdf)

© Autorid
© Kaas Andrus Tins
© Eesti Kirjandusmuuseum

“Allakäigu kiirtee?”

65. Kreutzwaldi päevad, Medica XIV

15. ja 16. detsembril toimub Eesti Kirjandusmuuseumis ja keskkonnas MS Teams hübriidkonverents “Allakäigu kiirtee?”. Konverents ühendab endas meditsiiniantropoloogia konverentsi Medica ning Eesti Kirjandusmuuseumi iga-aastased Kreutzwaldi päevad.

Konverentsi keskmes on üksikisikute ja kogukondade olukord muutuvates poliitilistes, majanduslikes ja kultuurilistes oludes. Eelkõige huvitavad meid need muutused, mida on ühest või teisest vaatepunktist võimalik mõtestada allakäiguna. Konverentsi pealkirjaks olev “Allakäigu kiirtee” on viide AC/DC 1979. aastal loodud laulule “Highway to Hell”. AC/DC laul kõneleb üksikisiku teadlikust allakäigu valimisest. Ent kui-võrd ja kuidas sobitub see individuaalse valiku teema tänapäevaga, kui-võrd on metafoor üldistatav kogukondlik-ühiskondlikule taustale, ning kelle vaatepunktist? Või äkki sobiks olukorra kirjeldamiseks hoopis mõni muu metafoor?

Konverentsil on kavas ettekanded konverentsi lähtepunktiga seotud teemadel:

- Kriisid ja adaptatsioon: muutuste mõju käitumisele ja enesehinnangule, isiksuse minapilt ja teiste arvamus.
- Vaimsete ja füüsiliste võimete hääbumine või kaotamine: kuidas seda võetakse vastu kogukonnas, kultuuris, üksikisiku tasemel; isolatsiooni mõju inimsuhetele ja vaimsele tervisele.
- Alkohol ja uimastid: loometöö inspireerija, eriliste kogemuste saamise võimalus, ravim, rahvuslik uhkus, sundolukord, haigus ja sellest vabanemise kogemus.
- Infouputusest tulenevad erinevad lähtekohad ja teooriad tervise ja haiguse teemal, vandenõuteooriad haiguste teemal. Kognitiivne dissonants ehk mentaalne ebamugavustunne konfliktsete olukordade, vastandlike uskumuste, stereotüüpide, väärtuste ja seisukohtade korral.
- Erinevate tervisesoovituste kokkukõla ja vastandlikkuse tagajärjed.
- Allakäigu ja kriisidega seotud metafooreid ja kujundid erinevatel ajastutel.

Konverentsi töökeeled on eesti, inglise ja vene keel.

Korraldustoimkond

KAVA

Kolmapäev, 15. detsember

10.30–11.45 Avamine

Tõnis Lukas, Eesti Kirjandusmuuseumi aasta

Merike Kiipus, Vilve Asmer, Risto Järv, Mare Kõiva, Osakondade aasta 2021

11.45–12.30 Peaettekanne. Juhatab Jaan Pelt

Tõnu Viik, Katastroofid taevaletuses

12.30–12.45 Kohvipaus

12.45–14.45 I paneel. Juhatab Anastasiya Fiadotava

Eva Toulouze ja **Laur Vallikivi**, Puskari rituaalne kasutamine

Udmurtias: ajalooliste allikate ja tänapäevaste välitööandmete võrdlus

Marju Kõivupuu, Kui ei ole surmatõbi, siis saab ikka viinast abi...

Piret Voolaid, *Õlut hullu, taar tarka, viin aga päris põrguline*: Alkoholi ja alkoholitarvitamisega seotud vastuolud eesti vanasõnades

Saša Babič, What kind of a truth is in a wine? Social reflection of alcohol beverages in Slovenian proverbs

14.45–15.45 Lõuna

15.45–16.45 II paneel. Juhatab Krista Ojasaar

Szilárd Tibor Tóth, Perekond kui romaani peategelase allakäigu

motivaator Eduard Vilde "Raudsete käte" ja Zsigmond Móriczi

"Sugulaste" näitel

Jüri Talvet, Ivar Ivaski mälestusfondi stipendiumi üleandmine

16.45–17.00 Kohvipaus

17.00–19.00 III paneel. Juhatab Krista Ojasaar

Janika Kronberg, Kalju Lepik kahel rannal: sissejuhatuseks

Filmi "Kalju Lepik kahel rannal" esilinastus

Vestlusring: Janika Kronberg, Sirje Olesk, Tiit Hennoste

Neljapäev, 16. detsember 2021

10.00–10.45 I paneel. Juhatab Nikolai Anisimov

Valeria Fjodorova, Udmurdi keele degradeerumine ja selle nähtuse levik sotsiaalvõrgustike kaudu / Деградация удмуртского языка и распространение этого явления через социальные сети

Ljudmila Lobanova, Paraskeva Pjatnitsa püha tähistamise tänapäevased vormid: komi rahvatraditsiooni hääbumise ja taaselustamise vahelise piiri otsinguil / Современные формы праздника Параскевы Пятницы: в поисках грани между разрушением и возрождением народной традиции коми

Denis Kornilov, Kuristiku, elu ja saatuse serval
film "Gerakl"/"Heracles"

11.30–12.00 Kohvipaus

12.00–13.00 Peaettekanne. Juhatab Eda Kalmre

Mihhail Lotman, Kriis ja foobia

13.00–14.00 Lõuna

14.00–16.00 II paneel. Juhatab Mare Kõiva

Kristiina Johanson, Tõnno Jonuks, Posijad, nõid-arstid ja liba-arstid
Eesti ajakirjanduses 1850–1940

Piret Paal, Inimväärikas töö: kas vaimsusel ja religioonil on kohta kasumile orienteeritud organisatsioonides Euroopa kontekstis?

Kadri Suija, Laura A. Mardo, Anu Parvelo, Ruth Kalda, Siim Nahkur, Reet Laidoja, Kuidas patsient saaks aidata tervishoiutöötajat informatsiooni kogumisel?

Jaan Kasmel, Tartu (endise Riikliku) Ülikooli zooloogiaprofessor Juhan Aul eesti kooliõpilaste Pignet' indeksi muutumisest ligi poole sajandi jooksul, aastatel 1932–1985 kogutud antropoloogiliste andmete põhjal

16.00–16.15 Kohvipaus

16.15–17.00 III paneel. Juhatab Tõnno Jonuks

16.15–16.30 **Aimar Ventsel**, näituse “Venemaa altpoolt” tutvustus

16.30–17.00 Raamatututvustused:

Risto Järv, ajakiri Horisont “Pilguheit Eesti pärimusse”

Helen Kõmmus, Hiiumaa meremees jutustab, II. Uurimusi ja mälestusi Hiiumaa mereloost

Szilárd Tibor Tóth, Nikolay Rakin: Permikomi kirjandus ungari, soome ja eesti keeles. Ungari, soome ja eesti kirjandus permikomi keeles: Bibliograafia

Ain Raal, Marju Kõivupuu, “Armas apteek, aita ehk see lustlik ladina köök. Humoristlik sissevaade apteekrite argipäeva”

Aleksandr Chernykh, Komi-Permyaks in the second part of XIX – early XX century (Коми-пермяки на фотографиях второй половины XIX – начала XX века)

Eva Toulouze, Minu Udmurdimaad, Välitöömärkmed ja mõtiskelusi

Mare Kõiva, Nikolai Anisimov ja Eva Toulouze, SATOR 22, Current Studies: Udmurt Mythology and Folklore

What kind of a truth is in a wine? Social reflection of alcohol beverages in Slovenian proverbs

Saša Babič

ZRC SAZU, Institute of Slovenian Ethnology

The use of language is socially contextualized, and this makes language a carrier of external information of images, values, and social relationships that characterizes a certain community. Especially fixed forms, like proverbs and sayings can transmit social experience through different generations. With the linguo-cultural approach, we can get an insight into the relations of language and culture, and the social experience. Proverbs as set phrases and language stereotypes can offer an overview of specific cultural elements, like alcohol and related phenomena (addiction, ritual, healing, etc.). The proverbs show that on the one hand, alcohol beverages gained the connotation of a valued drink, while on the other hand, they became a synonym of abuse and addiction. Alcohol as a cultural element is revealed in proverbs as problematic part of the society, as well as very appreciated part of the rituals.

The contribution will take in consideration Slovenian proverbs containing the naming of alcohol beverage or drinking and explore the picture of the society that can be read from them. The ethnolinguistic analysis will be contextualised with the characteristics of the Slovene socio-cultural environment.

Udmurdi keele degradeerumine ja selle nähtuse levik sotsia Alvõrgustike kaudu

Valeria Fjodorova

Mitmekeelsuse Doktorikool Pannonia Ülikoolis, Veszprémis Ungaris; Ankara Muusika ja Kaunite Kunstide Ülikool Ankaras, Türgis

Udmurdi keel ja vene keel on Udmurdi Vabariigi ametlikud keeled. 2010. aasta ülevenemaalise rahvaloenduse andmetel oli 64,4% tollasest Udmurtia kogurahvastikust udmurdi-vene kakskeelne. Udmurdi keel on UNESCO andmetel kadumisohus ja on alates 2013. aastast kantud ohustatud keelte nimekirja. Koos tehnika, teaduse ja kultuuri arenguga areneb ka keel, mida täiendatakse uute sõnade ja mõistetega. Vene keeles laenatakse sõnu sageli võõrkeeltest. Nii ka udmurdi keeles laenatakse sõnu vene keelest (sealhulgas laenatud võõrsõnad). Mõnda sõna ei saa udmurdi keelde tõlkida või uusi samaväärseid sõnu välja mõelda. Tänapäeval võib aga sageli kuulda, kuidas udmurdi keele olemasolevaid sõnu ja fraase asendatakse igapäevases kõnes venekeelsestega. Kakskeelsust ja mitmekeelsust iseloomustab keelte segunemine ühes kõnevoos, kuna kakskeelne kõneleja peab koode vahetama (vene keel – udmurdi keel). Kalduvus kasutada venekeelseid sõnu, fraase ja isegi süntaktilisi konstruktsioone esineb paljude udmurdi keelt emakeelena kõnelejate kõnes. Udmurdi keelt emakeelena kõnelejad nimetavad seda nähtust udmurdi “kõnekeeleks”, kuna kodus või piirkonnas on nad niimoodi rääkinud juba pikka aega, tähtsustamata asjaolu, et mõnikord on venekeelsete sõnade arv kõnes ülekaalus. Keeltevahelised piirid justkui hägustuvad, seda enam, et udmurdid saavad aru mõlemast keelest (kuigi nad eelistavad siiski omavahel rääkida udmurdi keeles). Venekeelseid sõnu hakati udmurdi kõnesse lisama üsna ammu ka udmurdi ajalehtedes, näiteks 1940. aastate Udmurdi Kommuna, kus kirjutati udmurdi keeles, lisades sekka venekeelseid sõnu, millest paljudel olid udmurdikeelsed vasted. Meedia on inimeste keelekultuurile suur mõju. Udmurdi meedia kasutab udmurdi kirjakeelt, jälgides keele puhtust ja murdeomadusi. Ent tänapäeval on kõige nõutumad (eelkõige noorte seas) sotsia Alvõrgustikud, kus luuakse avalikke udmurdikeelse sisuga lehekülgi. Sellised leheküljed ei järgi sageli oma artiklites keele puhtust ja kirjaoskust ning kasutavad udmurdi keelt segamini vene keelega. Tuleb arvestada asjaoluga, et udmurdi keel on üks ohustatud keeltest, mis tähendab mitte üksnes udmurdi keelt emakeelena kõnelejate arvu vähenemist, vaid ka seda, et keel ise on kaotamas oma

praktilist otstarvet ja vajalikkust, olles välja tõrjutud vene keele poolt. Keele degradeerumine väljendub selles, et udmurdi keel praktiliselt ei arene, ei looda uusi udmurdi sõnu, üha enam ilmub laensõnu peamiselt vene keelest ning toimub aktiivne udmurdi keele ja vene keele segunemine. Udmurdi segakeelt levitatakse aktiivselt suurele publikule, mis tähendab, et see muutub väga kiiresti suulise ja kirjaliku kõne normiks.

Posijad, nõid-arstid ja liba-arstid Eesti ajakirjanduses 1850–1940

Kristiina Johanson

Tartu Ülikooli ajaloo ja arheoloogia instituut

Tõnno Jonuks

Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakond

Tegemist on algusjärgus uurimusega, kus esitame esmased ülevaated, kuidas omavahel põimunud rahvalik ravi ja libaravi on leidnud kajastust ajaleheartiklites kuni 1940- aastani. Püüame uurida, kas ja kus jookseb piir rahvaliku ravi ja petturluse vahel ning millised olid suhtumised sellesse ravijatesse.

Tartu (endise Riikliku) Ülikooli zooloogiaprofessor Juhan Aul eesti kooliõpilaste Pignet' indeksi muutumisest ligi poole sajandi jooksul, aastatel 1932–1985 kogutud antropoloogiliste andmete põhjal

**(120 aastat Prantsuse armee arsti Maurice Charles
Joseph Pignet poolt soovitatud kehaehitusindeksi
kasutusele võtmisest ja soovitaja enda
150. sünniaastapäevaks.)**

Jaan Kasmel

Tartu Ülikooli füüsilise antropoloogia keskus

Üle kahe sajandi on Tartu ülikooliga seotud teadlased läbi viinud eesti meestel, naistel ja lastel noortefüüsilise antropoloogiaga seotud uurimisi.

Tartu ülikooli kauaaegne õppejõud, zooloogiaprofessor Juhan Aul, kelle sünnist möödub järgmise aasta oktoobris 125 aastat, alustas eestlaste antropoloogiliste uuringutega 1927. aasta suvel Sõrve poolsaarel, seda veel üliõpilasena, 95 aastat tagasi.

Käesoleva ülevaate koostamiseks kasutame prof J. Auli poolt avaldatud publikatsioone eesti kooliõpilaste antropoloogiast, kus käsitletud ka Pignet' (kehaehitusindeksi) muutumist aastatel 1932 kuni 1978 tema enda poolt kogutud antropoloogiliste andmete põhjal.

Prof J. Aul on selle kohta kokkuvõtlikult öelnud: "Pignet' indeksi ajalise muutumise analüüs näitas, et ilmselt erinevust 1932.–1940. a. ja 1965. a. mõõdetute vahel ei olnud. Küll aga oli 1978. aastal mõõdetute indeks igas vanuseastmes suurem kui 1965. a. mõõdetutel – meie noorsoo kehaline tublidus on viimase paarikümne aasta jooksul vähenenud."

Siinkohal võiks küsida, mis põhjusel meie noorte kehaline tublidus ajavahemikus 1965–1978 vähenes, nii lühikese aja jooksul, ainult 13 aasta jooksul.

Sellele lisaks käsitleme ülevaates veel inimkeha ja selle osade mõttelisel saadud mõningaid mõõte ja nende suhtarvudest indekseid. Kehapikkuse ja -massi kõrval pöörame tähelepanu keremõõtetule, eriti rindkere ümbermõõdule, selle õigele mõõtmistehnikale, viimase mõttelisel tehtavatele vigadele. Rindkere ümbermõõdule omistati pikka

aega suurt tähtsust, sest sel teel püüti hinnata keha (organismi) tugevust, kuid viimasel ajal on huvi selle näitaja vastu vähenenud.

1901. aastast kasutusel olnud Pignet' indeksi kohta on prof J. Aul 1982. aastal öelnud: "Oluliselt tähtis on ka rindkere ümbermõõdu, keha pikkuse ja kaalu kompleksne tundmine ja selle ealise muutuse tundmine. Selleks kasutatakse Pignet' indeksit (keha pikkus cm miinus rindkere ümbermõõt cm pluss keha kaal kg)."

Kuristiku, elu ja saatuse serval

Denis Kornilov

*Venemaa Teaduste Akadeemia Uurali Haru Udmurdi Föderaalse
Uurimiskeskuse Ajaloo, Keele ja Kirjanduse Instituudi
Filoloogiliste uuringute osakond*

Üks tänapäeva teravaid probleeme on alkoholism. Nähtuse põhjuste seas peituvad majanduslike ja sotsiaalsete aspektide kõrval ka muud põhjused. See on nagu tugev välja venitatud vedru, mis äkki pingest katkeb ja käivitab psühholoogilise katkemise/murdumise mehhanismi. Selleks võib olla isiklik põhjus, mis on seotud elu keerdkäikude ja iseärasuste ning inimese iseloomuga. Udmurdi jaoks tähendab see esiteks iseloomu salapära, eraldatust, sageli võimetust oma tegude eest vastutada, lapselikku lootust, et probleemid leiavad automaatselt lahenduse.

Minu filmi "Heracles (Shurka)" kangelane on tavaline külamees, kes põeb "moodsat haigust". Tema unistused näivad olevat tema ja ta vendade kinnisidee üheainsa probleemiga: joomine. Tema mõtted elust, kuigi alkoholihoobes, ei ole primitiivsed. Ta on oma olukorrast teadlik ja kirjeldab seda improvisatsioonilises laulus. Ta laulab ja jutustab, kuidas ta on kuristiku serval ja vaatab elule "läbi klaasi", mis ei viita mitte prillidele, mida ta kannab, vaid klaasile, mis on püstitatud tema ja ümbritseva maailma vahele ning mis võib iga hetk kildudeks puruneda. Ja ta saab aru, et siin on saatuse poolt purustatud INIMENE.

Kalju Lepik kahel rannal: sissejuhatuses

Janika Kronberg

Sissejuhatuses võib öelda, et videoprojekt “Kalju Lepik kahel rannal” sai teoks COVID-19 kiuste, tulemusena ja tingimustes ning on mõneti väljastpoolt vaatlevaks jätkuks Janika Kronbergi ja Brita Meltsi koostatud kogumikule “Vaid üks eesti kirjandus” (EKSA 2020).

Kui Koerus tähistati Kalju Lepiku sajandat juubeliaastat suurejooneliselt Elo Liivi pronksskulptuuri “Maakera keskpunkt” avamisega, siis mujal Eestis ja ka Rootsis jäi see ära. Koostöös Stockholmis asuva Eesti Kultuuri Koondise esimehe Jaan Seimiga ja luuletaja tütre Aino Lepik von Wiréniga kasvas videokonverentsi korraldamise mõte üle kultuuri-loomulise kaaluga materjali salvestamiseks ja selle põhjal Kalju Lepiku rollile ja loomingule keskenduva videomontaaži koostamiseks. Tulemusena valmiski Eesti Kultuurkapitali toel ja Karl Ristikivi Seltsi ja Eesti Kultuuri Koondise koostöös teos “Kalju Lepik kahel rannal”. Jaan Seim on seda tulemust kirjeldanud järgmiselt: “Tegemist ei ole biograafilise filmiga inimese elust. Pigem on siin killud, mis kokku panduna moodustavad mosaiigi, kus peale Kalju Lepiku enese, paistavad kontuurid tema lähedastest, sõpradest, kolleegidest ja ühiskonnast, kus ta elas. Elavaks teevad filmi Lepiku luuletused ja sõnavõttud Lepiku tütrelt, sõpradelt ja kolleegidelt. Filmis näeme ka Kalju Lepikut ennast. Film on dokument, mis jääb ja mille juurde saab tagasi pöörduda.”

Kalju Lepikust kõnelevad Doris Kareva, Jaan Seim, Aino Lepik von Wirén, Paul-Eerik Rummo, Sirje ja Peeter Olesk, Jaan Kolk, Jaan Paju, Paul Laan, Jaan Undusk, Andres Langemets ja Arne Mikk. Muidugi esineb ka Kalju Lepik ise ning kõlab tema looming Stockholmis elavate eestlaste esituses.

Kaamera- ja tehnilise töö tegi Rootsis Stellan Särlefalk, Eestis Aleksei Aleksejev, kes tegeles ka montaažiga.

Kogutud videomaterjal, mille hulgas on ka pikemad intervjuud Stockholmis elavate Paul Laane ja Mai Raud-Pähnaga, loovutatakse siinse ürituse käigus Eesti Kirjandusmuuseumile.

Kui ei ole surmatõbi, siis saab ikka viinast abi...

*Marju Kõivupuu
Tallinna Ülikooli Humanitaarteaduste Instituudi maastiku
ja kultuuri keskus*

Seni teadaolevalt loetakse Eestis ametlikuks viinaajamise alguseks aastat 1485 – sellest aastast on pärit dokument, kust saame teada, et viina võisid toona ajada vaid Suurgildi liikmed. Hiljem laienes viinapõletamise luba apteekritele, gildivaestele ja leskedele. Karl XII lubas viina ajada ka habemeajajatel. Pärast Eesti arvamist Venemaa koosseisu sai viinapõletamine mõisate üheks oluliseks sissetulekuallikaks. Viin riigikassat täitva populaarse müügiartiklina pole oma tähtsust minetanud tänaseni ning alkoholiaktsiisist saab mõningast tuge ka meie väikese vabariigi teadus ja kultuur.

Kuid viin olnud teadupoolest ka hinnatud ravivahend – seda on inim põlvede jooksul kasutatud mitmesuguste leotiste, tõmmiste, tinktuuride ja ravisegude valmistamiseks, viina on erinevate haiguste raviks tarvitatud nii sees- kui välispidiselt (nt meie kõigile tuntud viinakompresside ja viinasokkidena). Populaarne ravivahend on olnud ussiviin, hobukastani munadest valmistatakse tänini tõmmist liigese- ja veenihaiguste raviks jne.

Kui inimesed puutuvad kokku mõne uue haigusega, mille vastu veel tõhus ravi või kaitse puudub, lähevad sageli käiku ka sellised rahvapärased ravipraktikad, mis on vajunud unustusehõlma. Nn mõisa-ajast on teada, et nii mõnedki mõisnikud pakkusid pisikese pitsitäie punase kärbseseene alkoholleotist või tinktuuri oma talupoegadele, kui neid oli tabanud mõni kuri kõhutõbi. Covid-pandeemia käigus muutus punase kärbseseene (*Amanita muscaria*) alkoholleotise tarvitamine rahvameditsiini-altite inimeste hulgas äkki üllatavalt populaarseks – ühismeedias jagati õpetusi selle valmistamiseks, samuti jagati infot, kus kasvab punast kärbseseent, kuidas seda ära tunda või kelle käest saab punast kärbseseent või juba valmis kärbseseene leotist osta. Kui mõned Eesti poliitikud soovitasid Covid-i raviks ka klassikalisi rahvapäraseid palavikualandajaid – viinasokke, siis punase kärbseseene tinktuur või tõmmis on mõeldud kaasegses rahvameditsiinis (ka Covid-i) vastu seespideks kasutamiseks.

Oma ettekandes räägingi lähemalt populaarsemate alkoholleotiste ja/või tõmmiste kasutamisest rahvameditsiinis enne ja nüüd, seda ka Covid-i rahvapärases ravis.

Paraskeva Pjatnitsa püha tähistamise tänapäevased vormid: komi rahvatraditsiooni hääbumise ja taaselustamise vahelise piiri otsinguil

Ljudmila Lobanova

Venemaa Teaduste Akadeemia Uurali Haru Komi Teadusliku Keskuse Keele, Kirjanduse ja Ajaloo Instituut

Komide rahvalikus õigeusus pole Paraskeva Pjatnitsa kultus üldlevinud. 20. sajandi alguses oli Komimaal seitse temale pühendatud usutalitusehitist: kivikirik Kokvitsõ külas, puukirik Ib'i külas ning kabelid Krestovo, Dav'i, Turja, Krivoje ja Lõmva külas.

Ettekandes võrreldakse Paraskeva Pjatnitsa austamise lokaalseid variante diakrooniliselt ja sünkrooniliselt ning püütakse leida faktoreid, mis on mõjutanud selle rahvatraditsiooni hävimist või taassündi. Uurimuse aluseks on autori välitöömaterjalid aastatest 2011–2018, samuti erinevad ajaloodokumendid külade ja koguduste ajaloo ning külakogukondade elu kohta 19. sajandil ja 20. sajandi alguses.

Näitena võib tuua ühe kohaliku traditsiooni lühikirjelduse. Komimaa Kortkerosi rajooni Nivšera küla rahvatraditsioonis on üheksandal lihavõttejärgsel reedel tähistatav Paraskeva Pjatnitsa püha seotud Lõmva külaga, mis asub 30 km kaugusel Nivšerast ja on elanikest tühi, kuid majad ja kabel on alles. Paraskeva Pjatnitsa austamises võib eristada kahte etappi: kabelipüha tähistamine Lõmvas ja koduste jumalateenistuste pidamine Paraskeva Pjatnitsa ikooni ees Nivšeras. Kõigepealt selgitati uurimuses välja kabelipüha tekkimise variandid: Paraskeva Pjatnitsa kultuse tekkimine seoses piire ja teelahkmeid tähistavate kividega; õpetus kriisilukorraks; pühaku eri funktsioonide aktualiseerumine (kauplemise ja naiste kaitsmine). Lõmva küla kabeli kinni panemise järel võttis üks kohalik naine märter Paraskeva ikooni endale koju ja pika aja vältel korraldas jumalateenistusi kodus. Kui küla arvati perspektiivtuks ja elanikud hakkasid sealt ära kolima, kinkis naine ikooni Nivšerasse kolunud lapselapsele kaasavaraks. Nii olekski võinud Paraskeva Pjatnitsa austamine katkeda, kuid 1990. aastatel hakkas Nina Podorova kohalike elanike palvel pidama kodujumalateenistusi. Antud juhul said Paraskeva Pjatnitsa kuju ja tema auks peetav püha areneda edasi ikoonide austamise traditsiooni kontekstis.¹

Küla tühjaks jäämise tagajärjel olid Paraskeva Pjatnitsa kultusel kõik eeldused unarusse jääda, kuid see sattus ikoonide austamise konteksti ja tänu sellele on Paraskeva Pjatnitsa austamine tugevamaid traditsioone tänapäeval. Traditsiooni arengu faktoriteks on: 1) Paraskeva Pjatnitsa kuju püsimine rahvamälus; 2) ikooni hoidmine kodutingimustes (muudel samalaadsetel juhtudel, kui ikoonid antakse usutalitusinstitutsioonidele või viiakse teistesse asulatesse, võime täheldada traditsiooni häbumist); 3) vajalike tingimuste säilimine kodujumalateenistuste pidamiseks (ikooni edasiandmine naisliini pidi või naissugulaste olemasolu, kes on valmis pidama koduseid jumalateenistusi).

Kommentaari

1 Лобанова Людмила, Рассыхаев Алексей 2017. Современная традиция почитания православных икон в с. Нившера Корткеросского р-на Республики Коми. *Традиционная культура* 1 (65), 38–51.

Inimväarikas töö: kas vaimsusel ja religioonil on kohta kasumile orienteeritud organisatsioonides Euroopa kontekstis?

Piret Paal

Paracelsuse meditsiineraülikool

Süsteematisel kirjanduse analüüsil põhinev ettekanne käsitleb järgmisi küsimusi. Mida tähendab töökoha vaimsus (mõisted)? Kas vaimsus ja religioon on olulised? Milline on vaimse (usulise) juhtimise tähendus ja praktika Euroopa kasumile orienteeritud organisatsioonides?

Vastuste leidmiseks viidi läbi süstemaatiline kirjanduse analüüs andmebaasides OPAC Plus, SCOPUS, Science Direct, JSTOR, EBSCO ja otsingusüsteemis Google Scholar ajavahemikus 2007/01 kuni 2017/07. Kvaliteedi hindamiseks ja analüüsiks kaasati kakskümmend uuringut (kaks segameetodit, kaheksa kvantitatiivset, kümme kvalitatiivset). Uuringute kvaliteedi hindamine ja temaatiline sisuanalüüs viidi läbi kolme sõltumatu uurija poolt.

Temaatilisel esile tulid kaks erinevat lähenemist vaimsusele ja religioonile: a) töö on vaimne mõõde ning b) vaimne ja usuline orientatsioon kui "vaimne kapital".

Uuringud näitasid vaimsuse positiivset mõju tööga rahulolule, tervisele, pühendumusele, ettevõtte tootlikkusele ja jätkusuutlikkusele. Lisaks tuli ilmsiks, et kristlik juhtimine ei ole seotud juhtide isikliku religioosse orientatsiooniga. Vaimne mõõde töökohtades võib viia perspektiivide muutumiseni, aga töökoha vaimsus võib inimesi ära kasutada kasumile orienteeritud ärieesmärkide saavutamiseks. Uurimus näitas ka, et mittevalged moslemid kogevad diskrimineerimist.

Uurimus näitab, et vaimsusel ja religioonil on Euroopa kontekstis kasumile orienteeritud organisatsioonides oma koht. Edasised uurimused, nt tervishoiu sektoris, aga ka avalikus sektoris vajavad täpselt määratletud hüpoteese, tööd mõistete seletamisel ja hoolikalt ette valmistatud teadusprojekte, mis kasutavad Euroopa konteksti sobivaid mõõdikud ja sõnastusi.

Kuidas patsient saaks aidata tervishoiutöötajat informatsiooni kogumisel?

*Kadri Suija, Laura A. Mardo, Anu Parvelo, Ruth Kalda
Tartu Ülikooli peremeditsiini ja rahvatervishoiu instituut*

*Siim Nahkur
OÜ Synbase*

*Reet Laidoja
Linnamõisa perearstikeskus*

Taust

Õigete raviotsuste tegemiseks on tervishoiutöötajal vaja patsiendi seisundit hinnata ja selle üks võimalusi on kasutada patsiendiküsimustikke. Patsiendiküsimustik on standardiseeritud küsimuste kogum, mille patsient täidab paberil või digitaalselt ning mida kasutatakse haiguse või häire sõelumise või diagnoosimise protsessis.

Eesmärk oli uurida perearstikeskuste patsientide ja töötajate arvamust ning kogemust patsientidele mõeldud küsimustike, jälgimispäevikute ning muu meditsiinidokumentatsiooniga.

Metoodika

Viisime läbi veebipõhise ankeetküsitluse perearstide ja pereõdede hulgas ning individuaalintervjuud patsientidega.

Veebipõhine küsitlusuuring perearstikeskuste töötajate hulgas toimus ajavahemikul novembrist detsembrini 2020. Uuringukutse, mis sisaldas linki küsimustiku täitmise keskkonda, saadeti Eesti Perearstide Seltsi ja Eesti Pereõdede Ühingu e-kirja postiloendisse.

Intervjuudesse kaasasime täisealised isikud kahest perearstikeskusest ajavahemikul detsember 2020 kuni aprill 2021. Valisime uuritavad juhuslikult, pidades silmas, et oleks kaasatud võimalikult erinevaid inimesi. Poolstruktureeritud intervjuu kava sisaldas nii avatud kui suletud küsimusi. Transkriptsioonil kasutasime veebipõhist tarkvara, millele lisandus teksti korrektuur. Intervjuude analüüs toimus sisuanalüüsi meetodil.

Tulemused

Küsitlusele vastas 130 perearsti ja 75 pereõde. Tervishoiutöötajate hinnangul kulub neil ühel vastuvõtul keskmiselt 11,0 minutit patsiendi küsitlemisele pöördumise põhjuse ja probleemi olemuse mõistmiseks. Vastanutest 65% arvas, et patsiendi poolt enne visiiti täidetud küsimustik muudaks nende töö lihtsamaks. 83% vastanud tervishoiutöötajatest tunnistas, et neil on jäänud ravijuhendites soovitatud küsimustikud kasutamata, selle peamine põhjus on olnud ajapuudus.

Intervjuusid oli kokku seitse. Neist viiel juhul oli intervjueeritav naine ja kahel juhul mees, vanim oli 81- ja noorim 29aastane. Keskmine intervjuu pikkus oli 19 minutit. Patsiendid tõid välja vajaduse edastada infot oma tervise kohta arstile. Samas puudub selgus, kuidas seda teha ja nii kasutati erinevaid viise (paberil, e-kiri, sotsiaalmeedia). Intervjueritud isikute arvates pakuks enne visiiti täidetav küsimustik eelseid nii arstidele kui patsientidele (eelinfo, võimaldab ette valmistada, säästab aega). Patsientide arvates parim võimalus küsimustike täitmiseks on veebis ja enne vastuvõttu, mida peeti järjest tavapärasemaks ka eakate hulgas. Siiski tõi enamik vastajad välja, et peaks olema ka paberil täitmise võimalus kui arvutioskusi pole. Võimalikest puudustest või muredest seoses küsimustikega mainiti, et kõik inimesed ei pruugi süveneda või võtta vastamist tõsiselt.

Järeldused

Patsiendid ja tervishoiutöötajad peavad patsientide poolt täidetud küsimustikke ja jälgimispäevikuid vajalikuks ja soovitud rakenduseks, millest saaksid terviseprobleemide lahendamisel kasu kõik osapooled. Praeguste patsiendiküsimustike kasutusvõimalused ei vasta tervishoiutöötajate ootustele ja küsimustikud jäävad sageli kasutamata.

Puskari rituaalne kasutamine Udmurtias: ajalooliste allikate ja tänapäevaste välitööandmete võrdlus

Eva Toulouze

Riiklik Ida Keelte ja Kultuuride Instituut Pariisis (INALCO);

Tartu Ülikooli kultuuriteaduste instituut

Laur Vallikivi

Tartu Ülikooli kultuuriteaduste instituut

Ettekandes keskendume sellele, kuidas udmurdid kasutasid enda valmistatud puskarit nimega *kumõška* nii kodustes kui kogukondlikes rituaalides 19. sajandi teisel poolel ja 20. sajandi algul ning tänapäeval. Pakume välja, et *kumõška* on olnud ühelt poolt vastupanu ametlikule religioonile ehk vene õigeusule ning teiselt poolt on see võimaldanud alal hoida oma eripärast religioossust ja luua etnilist identiteeti. *Kumõška* tarbimist on sageli kritiseerinud just õigeusu vaimulikud, aga ka teadlased, arstid, rännumehed ja ametnikud. Enamasti peegeldavad meieni jõudnud materjalid moraliseerivat suhtumist ja vaid harva püütakse neis kajastada kohalike arusaamu puskari kasutamisest. Oleme viimastel kümnenditel teinud etnograafilisi välitöid udmurtide seas ning püüame kogutud materjalide valguses tõlgendada ajaloolisi tekste. See on pannud meid ühtlasi mõtisklema selle üle, kui palju on religioosne sfäär udmurtide seas üldiselt muutunud 19. sajandist tänapäevani.

Perekond kui romaani peategelase allakäigu motivaator Eduard Vilde “Raudsete käte” ja Zsigmond Móriczi “Sugulaste” näitel

Szilárd Tibor Tóth
Tartu Ülikooli Narva Kolledž

Perekond on teadaolevalt selle liikmete psühholoogiline ja majanduslik tugi, turvalisuse tagaja, uue elu allikas ja ühiskonna põhirakk üleüldse. Eesti ja Ungari realismi suurte klassikute romaanide, nii Eduard Vilde “Raudsete käte” kui ka Zsigmond Móriczi “Sugulaste” peategelase viivad aga sugulased enesetapuni. Villem Luik ja István Kopjáss on erinevate ühiskonnakihtide esindajad, kuid mõlemat ühendab omapärane karjääri tõus: Luik on tõusnud lehestunud ja vaesunud talupojast Kreenholmi manufaktuuri hinnatud tööliseks, Kopjáss aga valitud linnavalitsuse väiksest ametnikust linna peajuristik. Ühiskondliku positsiooni muutumine toob endaga alati kaasa riski, et inimene ei suuda uutest tingimustes hakkama saada, eriti kui tingimused ei ole kõige lihtsamad. Just vastuoludega ühiskonnas ongi seletatud mõlema peategelase hukku: Luige puhul tööliste ranga ekspluateerimise, Kopjássi puhul aga ühiskonna (väikelinna) korruptiivsusega.

Peategelased viib suitsiidini tegelikult tõsiasi, et nemad või nende ümbruskond ei suuda vastu hakata perekonnaliikmete negatiivsetele mõjutustele. Luige puhul osutub kollapsi põhjustajaks alkoholisõltlane Hindrek, kellele ei lähe naiseks tema kallim Juuli. Juuli abiellub olude sunnil oma kasuisa Villem Luigega, seega jääb Villemit armastanud Anne üksi. Lõpptulemus on see, et keegi ei leia oma õnne. Anne palvetab asjatult oma allakäiva venna Hindreku eest, samuti nagu Kopjássi naine Lina püüab oma meest korrumppeerumisest päästa. Anne ei taipa, et venda aidata ei õnnestu, samuti nagu Kopjáss ei saa aru, et ei tohi oma sugulastele ega ennast sugulaseks nimetavale tervele karjale inimestele seda lubada, mida ta võõrastele ei oleks lubanud.

Kui Luik ja Kopjáss mõistavad, mida kõike on nemad ja nende ümbruskond valesti teinud, on juba hilja: Juulist on saanud prostituut, Kopjássist aga korruptsiooni, mille vastu ta on võidelda tahtnud, juhtfiguur. Moraalsele allakäigule järgneb kristlikus mõttes üks kõige suuremaid patte, endalt elu võtmine. See aga käsitletud romaanide tegelasi ei päästa, sest mõlemast pereisast jäävad järele moraalselt hävinud naine

ja lapsed. Móriczi romaanist tõsi küll ei selgu, kas peategelase enesetapp õnnestus või mitte.

Kirjandus

Móricz, Zsigmond 1961. *Sugulased: romaan*. Ungari keelest tõlkinud E. Hiedel. Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus.

Tótfalusi, István 1994. *Irodalmi alakok lexikona*. Budapest: Móra.

Tóth, Szilárd Tibor 2021. Narva kose motiiv Eduard Vilde väidetavas töölisromaanis "Raudsed käed". *Eduard Vilde 155: Konverentsi teesid*. Koostanud Szilárd Tibor Tóth. Narva: Tartu Ülikooli Narva Kolledž, lk 9–10.

Vilde, Eduard 1951. *Raudsed käed*. Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus.

Vilde, Eduard 1960. *Raudsed käed. Romaan*. Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus.

Venemaa altpoolt

*Aimar Ventsel
Tartu Ülikool*

Ma olen Venemaal välitöid teinud 1995. aastast. Kui on üks asi, mida ma selle aja jooksul olen mõistnud, siis see, et Venemaa on väga mitmetahuline riik. Väga raske on öelda, mis on ühine erinevatele kliimaatilistele piirkondadele, umbes 200 rahvale ja peaaegu 90 regioonile. Ma olen välja valinud mõningad fotod, mis minu meelest peegeldavad Venemaa mitmekesisust. Fotod Udmurtiast, Tatarstanist ja Jakuutiast näitavad kujukalt, et Venemaa ei ole ainult venelaste maa. Lisaks seda, et igas regioonis on nii regioonispetsiifiline omapära kui ka mingid üldised jooned, mis on omased tervele Venemaale. Neid üldisi jooni on väga raske tabada, ent nad on olemas. Loodetavasti suudan ma viieteistkümne fotoga anda mingi põgusa ülevaate sellest, mille poolest Venemaa regioonid erinevad ja mille poolest on nad sarnased.

Katastroofid taevaalaotuses

Tõnu Viik

Tartu Ülikooli tähefüüsika osakond

Kuigi Kreutzwaldi päevadele nimeandmisega peeti ilmselt silmas inimkonna enda põhjustatud allakäiku, pakub ka loodus allakäiguks uusi ja huvitavaid võimalusi. Minu ettekanne räägib ühest paljudest sellistest võimalustest – gammasähvastustest, mis, tõsi küll, on äärmiselt haruldased, kuid sobivate asjaolude kokkusattumisel võivad inimkonna kiiresti hävitada.

See võib olla ka põhjus, miks Enrico Fermi hüüatas: "Kus need tulnukad siis kõik on?"

Õlut hullu, taar tarka, viin aga päris põrguline: alkoholi ja alkoholitarvitamisega seotud vastuolud eesti vanasõnades

Piret Voolaid

Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakond;

Eesti-uuringute Tippkeskus

Mitmete rahvaste vanasõnadele keskendunud uurimustes on joomine ja alkohoolsed joogid välja toodud omaette alateemana, mida on võimalik seostada kultuuriga laiemalt. Ettekandes vaatlen alkoholi ja alkoholitarvitamist eesti vanasõnades eesmärgiga tõlgendada selleteemalisi vanasõnu laiemas sotsiokultuurilises kontekstis ja analüüsida vaatlusalustesse vanasõnadesse kätketud vastuolulisi suhtumisi.

Viimasel kümnendil Eestis korraldatud alkoholitarbimise uuringutes on tarvitamise põhjuste hulgas välja toodud joomine kui potentsiaalne rahvusliku enesemääratlemise väljendus, millest saab omakorda alkoholitarbimist sisaldava elustiili õigustus. Statistilised uuringud näitavad tänapäevalgi, et Eesti kuulub põhjamaise alkoholitarvitamise kultuuriga maade hulka, kus alkoholi pruugitakse korraka suurtes kogustes eesmärgiga end purju juua. Saame ajalooliselt siinmail kõneleda ikka viina- ja õllekultuurist, ja see kajastub ka vanasõnades. Eesti folklooris on ohtralt ütlusi viina ja õlle kohta, kuid vanema materjali hulgas leidub ainult üksikuid näiteid veini kohta. Kultuuriliselt põnev on seegi, kuidas veinimaades ja sealsetes mütoloogiates nimetatakse veini ikka jumalate joogiks. Kuigi Eestiski leidub kirikus armulauaveini, on alkoholi liigtarvitamine siinses kultuuris tõsine probleem, pigem saatanast, ja kujundlikult öeldes pistab inimene siis rinda viinakuradiga. Nagu ütleb vanasõna: Kus Jumal kirku tege, sinna teeb kurat kõrtsi kõrva (EV 2461).

Ettekande üks eesmärke on uurida, kuidas sellise rahvusliku ettekäändega kõlavad kokku vanasõnad kui kultuuriliselt metafoorsed üksused, mida on samuti tihti peetud rahvusliku identiteedi nurgakiviks ja rahvamoraali kompassiks. Alkoholitarbimisega seotud vanasõnad väljendavad kinnistunud kultuuristereotüüpe, mis kätkevad rohkelt vastuolusid. Neile vastuoludele viitas juba 1924. aastal eesti folklorist Elmar Päss, kes vaatles oma magistritöös joomist eesti rahvalauludes ja vanasõnades ning leidis, et eesti vanasõnade seas on palju enam joomisevastaseid kui joomist pooldavaid vanasõnu. Ettekandes tõstan

esiplaanile 1) rahvuskultuurispetsiifiliseks peetud aspektid (nt õlle tähtis roll Eestis mineviku ja tänapäeva saunakultuuris, alkoholi osatähtsus kõrtsikultuuris); 2) soolised aspektid (naise ja mehe ebavõrdsed positsioonid, alkoholitarvitamine tagab mehelikkuse); 3) alkoholitarbimisega seotud ambivalentne tasand (alkoholi tervislik ja kahjulik mõju; joodik kui ühelt poolt privilegeeritud ehk kaitstud, teisalt aga põlatud) jne. Uurimus põimib folkloristika ja etnolingvistika ning avab ka vanasõnade kui keele püsiühendite kaudu aegade vältel juurdunud rahvuslike arusaamade dünaamika.

Ettekande varasema uurimisallika moodustab akadeemiline väljaanne "Eesti vanasõnad I-V (Monumenta Estoniae Antiquae)" (15 140 vanasõnatüüpi) (koost A. Hussar, A. Krikmann, E. Normann, V. Pino, I. Sarv, R. Saukas, toim. A. Krikmann, I. Sarv), Tallinn: 1980–1988. Väljaanne sisaldab pika aja vältel, 19. sajandi lõpust 1961. aastani kogutud vanasõnu. Uuem võrdlusaines pärineb Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonna teadusarhiivi vanasõnade kogust, mis sisaldab ka Internetist, nt sotsiaalmeedia suhtlusest, reklaamidest jne dokumenteeritud materjali.

Raamatututvustused

Horisont 6/2021: Pilguheit meie pärimusse

Risto Järv

Hiiumaa meremees jutustab, II osa

Jegard Kõmmus (autor), toimetanud Helen Kõmmus, Tartu: EKM Teaduskirjastus, 688 lk.

Meremehe, kirjaniku ja koduloolase Jegard Kõmmuse (1914–1988) teine uurimuste ja mälestuste kogumik jätkab Eesti, eriti Hiiumaa mereloo ja eluolu käsitlemist pöördelistel aastatel 1939–1959 nii tõetruude ja üksikasjalike olukirjelduste kui ka värvikate ja seikluslike memuaaride kaudu, unustamata sealjuures ehthiidlaslikku huumorimeelt.

Permikomi kirjandus ungari, soome ja eesti keeles. Ungari, soome ja eesti kirjandus permikomi keeles

Szilárd Tibor Tóth, Nikolay Rakin. Bibliograafia. Peatoimetaja Szilárd Tibor Tóth. Tartu Ülikooli Narva Kolledži toimetised XII, Reetor 10. Narva–Tartu, 2021.

Armas apteek, aita ehk see lustlik ladina köök. Humoristlik sissevaade apteekrite argipäeva

Ain Raal, Marju Kõivupuu, Nele Helstein-Mau. Tallinn: Varrak, 352 lk.

Nende kaante vahele on kogutud anekdoodid ja rohkem või vähem värvikas keelekasutuses kõikvõimalikud lustakad lood ja ütlused, mis on läbi aegade sündinud apteegis ja apteekritega ning seoses apteegist pakutavaga. Teadupoolest on hea nali parim ja tervisesõbralikum tasuta ravim! Üks annus apteegihumorit päevas pikendab teie tervena elatud aastaid.

Коми-пермяки на фотографиях второй половины XIX – начала XX века (Komi-Permyaks in the second part of XIX – early XX century)

Aleksandr Chernykh. Perm: Mamatov.

Minu Udmurdimaad

Eva Toulouze, tõlge Indrek Koff. Tallinn: Argo, 388 lk.

Prantsuse fennougrist Eva Toulouze käis esimest korda Udmurdimaal 1990. aastate alguses, mil arvukate relvatehaste tõttu varem Lääne inimeste jaoks suletud maa pisut avanema hakkas, ja jätkas külaskäike pea kolme aastakümne vältel. Selles raamatus on tegemist mitte maa, vaid pigem maadega, sest lisaks Udmurdi Vabariigile tutvustab autor isiklike mälestuste ja muljete, teadusartiklite ja välitööpäevikute toel ka udmurtide asuallasid Baškortostanis ja Tatarstanis – ning sedakaudu meie hõimurahva vaimset ilma. Autori ees avanesid tänu usalduslikele isiklikele suhetele iidsed usutavad ja surmaga seotud rituaalid, mis on eelkõige ida pool tänapäevalgi täiesti elujõulised.

Udmurt Mythology and Folklore

Mare Kõiva, Nikolai Anisimov ja Eva Toulouze (toim). SATOR 22, Current studies. Tartu: ELM Scholarly Press, 568 lk.

Värskelt ilmunud ingliskeelne artiklikogumik annab laia folkloristliku teemavaliku Udmurdi rahvakultuurist: mütoloogilised tegelased, rituaalid, religioosne praktika, heli ja muusika kasutamine, isikud, nõidus tänapäeva külaühiskonnas. Raamat on pühendatud udmurdi folkloristile Tatiana Vladõkinale, kelle kohta on avaldatud tutvustav artikkel ning meenutused kolleegidelt ja endistelt õpilastelt.

Allakäigu kiirtee?

Märkmed

ISBN 978-9918-659-19-9

9 789916 659199